

Beschrijving van werkzaamheden en taakuitoefening vaste boekenprijs 2005-2008

Inleiding

Sinds 1 januari 2005 is de Wet op vaste boekenprijs (hierna: Wvbp) van kracht. Deze wet beoogt te bevorderen dat een breed en divers aanbod van boeken in de Nederlandse en Friese taal en van bladmuziekuitgaven beschikbaar is via een geografisch ruim gespreid net van verkopers met een groot en gevarieerd aanbod. Op grond van deze wet wordt de verkoopprijs van Nederlandstalige en Friestalige boeken en van bladmuziekuitgaven bepaald door de uitgever en als ze uit het buitenland komen door de importeur. Verkopers zijn gehouden bij verkoop de vastgestelde boekenprijs toe te passen.

In artikel 30 Wvbp is bepaald dat de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap binnen vijf jaar na de inwerkingtreding van deze wet, en vervolgens telkens na vijf jaar, aan de Staten-Generaal een verslag doet toekomen over de doeltreffendheid en de effecten van deze wet in de praktijk. Het eerste verslag dat wordt uitgebracht, bestrijkt de jaren 2005-2008.

Met het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap is overeengekomen dat ten behoeve van de rapportage het Commissariaat een zelfevaluatie van het toezicht op en de handhaving van de Wvbp zou verrichten. In verband hiermee zijn acht vertegenwoordigers van uitgevers, importeurs en verkopers alsmede de deskundigencommissie vaste boekenprijs benaderd met een vragenlijst over het toezicht op en de handhaving van de Wvbp door het Commissariaat, de actieve en passieve voorlichting door het Commissariaat en het melden en raadplegen van prijzen via de website vaste boekenprijs. Vervolgens is onderzoeksbureau Ecorys door middel van gesprekken met deze stakeholders nader ingegaan op het beeld dat uit de antwoorden op de vragen naar voren komt.

Naast het rapport van Ecorys zal het Commissariaat een beschrijving geven van zijn functioneren in de genoemde periode. Hieronder komen de voornaamste aspecten van het optreden van het Commissariaat aan de orde. Daarbij zal apart aandacht worden besteed aan een aantal specifieke aspecten met betrekking tot bladmuziekuitgaven. Tevens zal in een bijlage worden ingegaan op de bevindingen van het Commissariaat bij de toepassing van een aantal bepalingen in de Wvbp en het Besluit vaste boekenprijs (hierna: Bvbp). Het rapport van onderzoeksbureau Ecorys wordt samen met onderhavige beschrijving van het functioneren van het Commissariaat aangeboden aan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Toezicht en handhaving vaste boekenprijs

Medio 2004 behandelde de Tweede Kamer het initiatief wetsvoorstel Wvbp. Dit wetsvoorstel voorzag onder meer in de oprichting van een apart zelfstandig bestuursorgaan van beperkte omvang voor de handhaving van deze wet. Tijdens de behandeling van het wetsvoorstel heeft de Kamer bedenkingen geuit tegen het oprichten van een nieuw zelfstandig bestuursorgaan. Om tegemoet te komen aan de aarzelingen en bezwaren van de Kamer hebben de initiatiefnemers onderzocht of het toezicht op en de handhaving van de Wvbp kon worden ondergebracht bij een bestaand zelfstandig bestuursorgaan en is het Commissariaat benaderd met het verzoek of het bereid was de handhaving van de nieuwe wet op zich te nemen. Het Commissariaat heeft hierop positief gereageerd.

Na de aanvaarding van het wetsvoorstel is er extern wel gepleit dat omwille van de zichtbaarheid voor de vaste boekenprijs een aparte Kamer binnen het Commissariaat zou worden ingericht en dat het College wellicht zou worden uitgebreid. Om redenen van efficiency is het Commissariaat niet op deze suggestie ingegaan. De nieuwe taak wordt op bestuurlijk niveau binnen de bestaande personele bezetting opgevangen.

Binnen het Commissariaat is het Bureau Vaste Boekenprijs verantwoordelijk voor het toezicht op en de handhaving van de Wvbp. In 2005 waren de activiteiten van het bureau er vooral op gericht alle

partijen in de boeken- en bladmuziekbranche goed te informeren over de nieuwe situatie. Vanaf 2006 is begonnen met de daadwerkelijke handhaving van de Wvbp. Sinds 2008 vindt het toezicht op de vaste boekenprijs in toenemende mate plaats door medewerkers van de afdeling die belast is met het programma toezicht. Deze medewerkers dragen ook zorg voor het beantwoorden van de dagelijkse vragen over de toepassing van de Wvbp.

Het toezicht op en de handhaving van de Wvbp vindt met name plaats op basis van vragen en klachten van belanghebbenden. Deze opzet sluit aan bij hetgeen de indieners van het wetsvoorstel voor ogen stond. Tijdens de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel is aangegeven dat het toezicht zich naar verwachting zou beperken tot geconstateerde of gemelde mogelijke overtredingen van de toekenning en toepassing van de vaste prijs¹.

Tijdelijke beleidslijn

Teneinde voor de boeken- en bladmuziekbranche een soepele overgang naar het nieuwe wettelijk regime te realiseren, heeft het Commissariaat eind 2004 een tijdelijke beleidslijn gepubliceerd. Daarin werd voor zover mogelijk voortgeborduurd op de regels uit het Reglement Handelsverkeer van de Koninklijke Vereniging van het Boekenvak (KVB) en het Reglement Handelsverkeer van de Vereeniging van Muziekhandelaren en –uitgevers in Nederland (VMN) die tot 1 januari 2005 van toepassing waren. De beleidslijn heeft gefunctioneerd tot 27 juli 2005, de datum van inwerkingtreding van het Bvbp waarin de regels over kortingen, bijzondere prijzen en boekenclubprijzen zijn uitgewerkt.

Voorlichting over nieuwe regelgeving

Het jaar 2005 heeft in het teken gestaan van voorlichting aan uitgevers en boekverkopers. Rond de inwerkingtreding van het Bvbp heeft het Commissariaat tijdens diverse voorlichtingsbijeenkomsten een nadere toelichting gegeven op de nieuwe regels rond de vaste boekenprijs. Daarnaast heeft het Commissariaat de brochure *De vaste boekenprijs - hoe het is, hoe het was* verspreid onder alle uitgevers, importeurs en verkopers van boeken en bladmuziekuitgaven. De brochure biedt een overzicht van een aantal belangrijke regels die gelden bij het handelsverkeer in boeken en bladmuziekuitgaven. Daarbij wordt aangegeven wat de belangrijkste verschillen zijn tussen de nieuwe regelgeving en de regels die voor 2005 golden.

Om duidelijkheid te creëren over de wijze waarop de Wvbp en het Bvbp moeten worden geïnterpreteerd heeft het Commissariaat rond de inwerkingtreding van het Bvbp diverse bestuurlijke rechtsoordelen gegeven. Het Commissariaat heeft de deelnemers aan onder meer het Air Miles spaarprogramma en het FreeBees spaarprogramma met een bestuurlijk rechtsoordeel geïnformeerd over het feit dat als gevolg van de inwerkingtreding van het Bvbp het niet langer mogelijk is bij verkoop van boeken dergelijke spaarpunten te verstrekken en dat het evenmin is toegestaan bij verkoop van boeken betaling te accepteren ten laste van spaartegoeden die met deze spaarprogramma's zijn opgebouwd. Daarnaast heeft het Commissariaat boekenclub ECI middels een bestuurlijk rechtsoordeel geïnformeerd over het feit dat het niet langer mogelijk is om binnen vier maanden na verschijnen een gelijksoortige licentie-editie van een boek voor een lagere boekenclubprijs aan te bieden.

Overgangsregime

Bepaalde kortingen, bijzondere prijzen en boekenclubprijzen die onder het Reglement Handelsverkeer konden worden toegepast, zijn onder de Wvbp en het Bvbp niet langer, althans niet langer in hun oude vorm, toegestaan. Zo heeft er onder het Bvbp onder meer een aanscherping plaatsgevonden van de voorwaarden voor collectieve spaaracties met boeken en voor het verlenen van korting aan zogenaamde institutionele afnemers. Voorts is voor boekenclubs de mogelijkheid vervallen om binnen vier maanden na verschijnen gelijksoortige licentie-uitgaven voor een boekenclubprijs aan te bieden. De wetgever heeft geen overgangsbepalingen opgenomen ten aanzien van deze nieuwe regels.

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 20003-2004, 28 652, nr. 9

Het Commissariaat realiseerde zich dat de mogelijkheid bestond dat uitgevers, importeurs en verkopers voor 31 mei 2005 – de datum waarop het Bvbp is bekendgemaakt door publicatie in het Staatsblad – overeenkomsten hadden gesloten of investeringen hadden gedaan voor aanbiedingen met boeken en muziekluitgaven die zouden gelden op of na 27 juli 2005 – de datum van inwerking-treding van het Bvbp – in de veronderstelling dat deze aanbiedingen in overeenstemming waren met de vigerende regelgeving. Indien deze aanbiedingen op grond van de nieuwe regels niet meer zouden zijn toegestaan, zou dit voor de uitgever, importeur of verkoper tot ernstige schade kunnen leiden.

Rekening houdend met gerechtvaardigde belangen van de betrokken uitgevers, importeurs en verkopers heeft het Commissariaat in overleg met het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap een overgangsregeling getroffen. In deze overgangsregeling is aangegeven dat het Commissariaat geen bestuurlijke maatregelen zou treffen wegens overtreding van de in het geding zijnde artikelen, onder de voorwaarden dat:

- a. de overeenkomsten die ten grondslag liggen aan het toepassen van deze kortingen, bijzondere prijzen of boekenclubprijzen zijn gesloten vóór 31 mei 2005, en
- b. de overeenkomsten die ten grondslag liggen aan het toepassen van deze kortingen, bijzondere prijzen of boekenclubprijzen in overeenstemming zijn met de toen reeds geldende Wet en Beleidslijn danwel met de Reglementen Handelsverkeer voor Boeken en Muziekluitgaven, en
- c. de uitgever, importeur of boekverkoper ernstige financiële schade lijdt indien hij deze overeenkomsten niet nakomt op of ná 27 juli 2005.

Een uitgever, importeur en verkoper die een beroep wilde doen op deze overgangsregeling diende op verzoek van het Commissariaat te bewijzen dat aan de gestelde voorwaarden was voldaan.

Beleidsbrief onderwijskorting

Bij de behandeling van het wetsvoorstel is op verzoek van diverse fracties een kortingsmogelijkheid opgenomen voor eindafnemers die als leerling of student zijn ingeschreven aan een instelling die valt onder de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek. In de zomer van 2005 bleek dat er bij verkopers onduidelijkheden bestonden over de wijze waarop de in het Bvbp verwoorde kortingsregeling moest worden uitgevoerd. Deze onduidelijkheden zijn tijdens besprekingen met (vertegenwoordigers van) verkopers van studieboeken en vertegenwoordigers van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap alsmede van het Commissariaat in kaart gebracht. Zij hadden betrekking op de volgende onderwerpen:

1. instelling van onderwijs: welke onderwijsinstellingen vallen hieronder?
2. voorgeschreven literatuur: alleen verplichte literatuur of ook door een onderwijsinstelling aanbevolen literatuur?
3. gelijktijdige levering: ook korting op naleveringen?
4. controle door de verkoper: hoe ver moet een verkoper daarbij gaan?
5. handhaving door het Commissariaat: in welke gevallen treedt het Commissariaat op en met welke sancties?

Het Commissariaat heeft in een beleidsbrief duidelijkheid verschaft over de wijze waarop wordt toegezien op de naleving van deze kortingsmogelijkheid. Daarbij is gezocht naar een oplossing die recht doet aan zowel de uitdrukkelijke wens van de Tweede Kamer om individuele studenten te laten profiteren van 5% korting op studieboeken als aan (de mogelijkheid te voldoen aan) de verplichting voor verkopers om te controleren of de afnemers voldoen aan de voorwaarden voor het verkrijgen van deze korting. De student moet een zekere inspanning leveren om voor de korting in aanmerking te komen, de verkoper moet een zekere inspanning leveren (controle) om de korting te mogen verlenen en het Commissariaat dient te kunnen verifiëren of verkopers zich voldoende hebben ingespannen om te controleren dat alleen aan de juiste personen en op de juiste boeken korting wordt verleend. Dit heeft geleid tot een praktische oplossing waarbij gebruik wordt gemaakt van een zogenaamde zelfverklaring, waarin de koper naar waarheid verklaart dat hij staat ingeschreven bij de door hem ingevulde onderwijsinstelling en studierichting en dat alle boeken door deze onderwijsinstelling voor zijn studierichting zijn voorgeschreven van de koper, in combinatie met een marginale controle door de boekverkoper.

Deskundigencommissie vaste boekenprijs

In 2005 heeft het Commissariaat een deskundigencommissie vaste boekenprijs ingesteld. Deze commissie, bestaande uit twee leden met grote ervaring in de boekhandel en uitgeverij, heeft het Commissariaat van 2005 tot 2009 geadviseerd. De deskundigencommissie was geen adviescommissie in de zin van de Algemene wet bestuursrecht. Anders dan een dergelijke adviescommissie adviseerde de deskundigencommissie het Commissariaat niet in individuele gevallen maar alleen ten aanzien van de hoofdlijnen van het handhavingsbeleid. Daarnaast had de deskundigencommissie de bevoegdheid het Commissariaat ongevraagd advies te geven en het Commissariaat op mogelijke overtredingen te attenderen.

Met de deskundigencommissie heeft onder meer overleg plaatsgevonden over:

- de wijze waarop deelnemers aan het Air Miles spaarprogramma, het FreeBees spaarprogramma en de boekenclub zouden worden geïnformeerd over de gevolgen van de nieuwe regels over de vaste boekenprijs voor hun bedrijfsvoering;
- het treffen van een overgangsregeling voor overeenkomsten die voor de bekendmaking van het Wvbp waren gesloten;
- de beleidsbrief betreffende de uitvoering van kortingsmogelijkheid voor HBO- en WO-studenten;
- de beleidslijn sanctiemaatregelen.

Beleidslijn sanctiemaatregelen

De Wvbp kent in de artikelen 15 tot en met 27 aan het Commissariaat bevoegdheden toe om sanctiemaatregelen te treffen. In geval van overtreding van een bij of krachtens de Wvbp of Algemene wet bestuursrecht gesteld voorschrift kan het Commissariaat de overtreder een bestuurlijke boete van maximaal € 90.000,- respectievelijk € 4.500,- opleggen, alsmede een last onder dwangsom opleggen. De boetes die in de jaren 2005 tot en met 2008 zijn opgelegd lopen uiteen van € 500,- tot € 20.000,-. Daarnaast heeft het Commissariaat in twee zaken een last onder dwangsom opgelegd.

In 2008 heeft het Commissariaat een beleidslijn sanctiemaatregelen vaste boekenprijs opgesteld. In deze beleidslijn wordt inzicht gegeven in de criteria die worden gehanteerd bij het opleggen van sanctiemaatregelen in geval van overtreding van de Wvbp. De conceptbeleidslijn, waarin het bestaande sanctiebeleid wordt bestendigd, is vooraf aan de vertegenwoordigers van uitgevers, importeurs, verkopers en boekenclubs toegezonden met de mogelijkheid hierop te reageren. De beleidslijn is op 1 mei 2009 in werking getreden.

In de beleidslijn worden overtredingen van het bij of krachtens de Wvbp bepaalde, gelet op de aard van de geschonden norm, verdeelt in twee typen (type A en type B). Bij overtredingen van het type A gaat het om het niet nakomen van de verplichting om een prijs, een opheffingsuitverkoop of een opruiming tijdig bij het Commissariaat te melden. Tevens gaat het daarbij om voorschriften ten aanzien van mededelingen van verkopers omtrent de prijs van boeken en eventuele kosten die verband houden met dienstverleningen en leveringen van bijzondere aard. Overtredingen van het type B hebben betrekking op het vaststellen en toepassen van vaste prijzen, bijzondere prijzen, boekenclubprijzen en kortingen.

Vervolgens worden overtredingen ingedeeld in drie categorieën; lichte overtredingen, ernstige overtredingen en zeer ernstige overtredingen. In geval van zeer ernstige overtredingen wordt in principe een boete van maximaal € 45.000,- opgelegd. Boeteverhogende omstandigheden, zoals recidive en opzet, kunnen leiden tot een boete die twee keer zo hoog is als de maximale boete die bij de betreffende boetecategorie hoort. Bij zeer ernstige overtredingen kan dat resulteren in de maximale boete die volgens de Wvbp kan worden opgelegd, te weten € 90.000,-.

Webomgeving vaste prijzen

Om de naleving van de Wvbp en het toezicht daarop door het Commissariaat mogelijk te maken, zijn uitgevers en importeurs van deze boeken en bladmuziekuitgaven gehouden de prijs van hun uitgaven te melden bij het Commissariaat. Aan het Commissariaat de taak om deze prijzen landelijk bekend te maken. Het Commissariaat geeft aan deze taak invulling door middel van een algemeen toegankelijke website.

Tot de ingebruikname van de definitieve website konden via de website van het Commissariaat boekenprijsgegevens worden geraadpleegd die afkomstig waren van het Centraal Boekhuis waarbij veel grote uitgeverijen zijn aangesloten. Voor de prijs van boeken die wel onder de Wvbp vielen maar niet in het assortiment van het Centraal Boekhuis waren opgenomen, diende contact te worden opgenomen met de uitgever en/of grossier. Dit was een tijdelijke oplossing aangezien de Wvbp voorschrijft dat van alle boeken en bladmuziekuitgaven de prijzen worden vermeld.

In 2006 en 2007 is veel tijd geïnvesteerd in het tot stand brengen en in gebruik nemen van de definitieve website vaste boekenprijs. Na het doorlopen van een Europese aanbestedingsprocedure, heeft het Commissariaat deze website op 16 april 2007 in gebruik genomen. Voorafgaand aan de ingebruikname van de website heeft het Commissariaat eenmalig de gegevens uit de bestanden van het Centraal Boekhuis overgenomen. Daarnaast heeft het Commissariaat uitgevers en importeurs tot 1 juli 2007 de mogelijkheid geboden met terugwerkende kracht gegevens van reeds verschenen boeken en bladmuziekuitgaven bij het Commissariaat melden.

Tijdens de ontwikkeling en bouw van de website heeft het Commissariaat een klankbordgroep van uitgevers en importeurs geformeerd. De deelnemers aan deze klankbordgroep konden aangeven welke aspecten zij van belang vonden voor het melden van de gevraagde gegevens. Tevens hebben zij kunnen deelnemen aan een gebruikerstest. Daarnaast zijn uitgevers, importeurs en andere belangstellenden met een nieuwsbrief op de hoogte gehouden van de voortgang van de totstandkoming van de nieuwe website.

Uitgevers en importeurs, of derden namens hen, kunnen op verschillende manieren nieuwe uitgaven en nieuwe prijzen aan het Commissariaat doorgeven. Uitgevers kunnen deze gegevens handmatig invoeren via de website. Daarnaast maakt de website het mogelijk om boekenprijzen te melden door middel van zogenaamde ONIX-berichten, waarmee uitgevers bestanden met een groot aantal uitgaven kunnen melden.

De gegevens die op de website van het Commissariaat worden gepubliceerd, kunnen door iedereen worden geraadpleegd. Daarnaast kunnen geïnteresseerden zich aanmelden voor een weekoverzicht met alle prijswijzigingen, boekenclubprijzen en bijzondere prijzen dat wekelijks per e-mail wordt toegezonden.

Bladmuziekuitgaven

In de periode van 2005 tot en met 2008 hebben er geen procedures met betrekking tot bladmuziekuitgaven plaatsgevonden. Er heeft over een enkele mogelijke overtreding contact plaatsgevonden, maar dit heeft niet geleid tot een nader onderzoek en bijgevolg evenmin tot het opleggen van een sanctiebeschikking of het geven van een waarschuwing. Daarnaast ontvangt het Commissariaat vrijwel geen vragen over de toepassing van de Wvbp en het Bvbp ten aanzien van bladmuziekuitgaven.

Importeurs van bladmuziekuitgaven hebben wel aangegeven problemen te ondervinden door de bepaling dat de vaste prijs van een bladmuziekuitgave niet vaker dan telkens na verloop van een half jaar mag worden aangepast. Deze problemen ontstaan door schommelingen in de wisselkoers van de euro ten aanzien van het Britse pond en de Amerikaanse dollar. Deze schommelingen in de wisselkoers kunnen pas na een paar maanden worden doorberekend in de verkoopprijs. Enerzijds kan een tussentijdse daling van de wisselkoers van de euro ertoe leiden dat hogere kosten niet in de

verkoopprijs kunnen worden doorberekend waardoor verkopers de uitgaven met een lagere marge of verlies moeten verkopen. Anderzijds kan een tussentijdse stijging van de wisselkoers van de euro ertoe leiden dat verkopers die de uitgaven afnemen van importeurs die de uitgave op een later moment hebben geïmporteerd, dezelfde uitgave voor een lagere prijs dienen te verkopen.

Meer in het algemeen geldt dat doordat iedere importeur gehouden is een vaste prijs vast te stellen voor bladmuziekuitgaven die hij uit het buitenland importeert, er bij verkoop van deze uitgaven prijsconcurrentie kan ontstaan tussen verkopers die de bladmuziekuitgaven van verschillende importeurs hebben afgenomen (of zelf hebben geïmporteerd). Het Commissariaat vraagt zich dan ook af in hoeverre een vaste prijs voor uit het buitenland geïmporteerde bladmuziekuitgaven bijdraagt aan het doel dat met de vaste prijs wordt beoogd.

Daarnaast is gebleken dat er bij uitgevers en importeurs van bladmuziek weerstand bestaat ten aanzien van het melden van prijzen bij het Commissariaat. Deze weerstand lijkt voor een belangrijk deel terug te voeren op het feit dat importeurs een vaste prijs moeten vaststellen en bij het Commissariaat moeten melden voor alle bladmuziekuitgaven die uit het buitenland worden geïmporteerd. Daarbij gaat het om een groot aantal titels waarvan per titel vaak slechts een beperkt aantal exemplaren wordt verkocht. Overigens is gebleken dat de bedrijfsvoering van uitgevers en importeurs van bladmuziekuitgaven minder geautomatiseerd is dan die van uitgevers en importeurs van boeken.

Gelet op het feit dat onder de Wvbp prijsconcurrentie tussen verkopers van buitenlandse bladmuziekuitgaven mogelijk blijft, het feit dat in de afgelopen periode geen handhavingsprocedures ten aanzien van dergelijke uitgaven hebben plaatsgevonden en de door de importeurs van bladmuziek geuite bezwaren ten aanzien van de toepassing van de vaste prijs ten aanzien van deze uitgaven, geeft het Commissariaat het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in overweging om het nut en de noodzaak van de vaste prijs voor uit het buitenland geïmporteerde bladmuziekuitgaven nader te bezien.

Besluiten en uitspraken inzake handhaving Wet op de vaste boekenprijs

	2005	2006	2007	2008
Rechtsoordelen	11	11	2	2
Waarschuwingen	6	7	3	28
Boetes	0	8	5	17
Last onder dwangsom	0	1	0	1
Beslissingen op bezwaar	1	2	3	4
Besluiten herzien in bezwaar	0	1	0	1
Overige besluiten	0	5	3	1
Uitspraken in beroep	0	0	1	2
Beroep gegrond	0	0	1	0
Beroep ongegrond	0	0	0	2
Uitspraken in hoger beroep	0	0	0	0

De besluiten hebben vrijwel uitsluitend betrekking op artikel 6, eerste lid, eerst volzin, Wvbp (toepassen vaste boekenprijs). Een enkel besluit heeft betrekking op artikel 6, tweede lid, Wvbp (onjuiste of misleidende mededelingen over de prijs).

Webomgeving Vaste Prijzen boeken en bladmuziekuitgaven

Tabel 1

Betreft	2008
Uitgevers/importeurs*	1.139
Uitgaven*	157.692
Nieuwe uitgaven	17.714
Prijsverhogingen	2.118
Prijsverlagingen	934
Actieprijsen	3.129
Combinatieprijsen	605
Prijsopheffingen	37.287
Abonnees berichtenservice*	461

* Stand van zaken per 19 juni 2009

Tabel 2

Betreft	dagelijks gemiddelde (in periode 1 juli 2008 t/m 30 april 2009)
Ingelogde uniek gebruikers (uitgevers/importeurs)	21
Benaderingen WVP	116
Zoekopdrachten	190